

ŠKOLSKO/OPĆINSKO/GRADSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2016. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 1. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Školskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Ispit se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju ispita treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnog slova geografskih imena. Za pisanje geografskih imena u ispitima i praktičnim radovima primjenjuje se Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2013.).

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima, jedino u zadatcima u kojima je odgovor jedno slovo dopuštena je uporaba čitljivo napisanog velikog tiskanog slova.

Za vrijeme pisanja ispita ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio ispita.

Učenicima se dopušta pisanje po marginama i praznim stranicama ispitnog materijala bez oduzimanja bodova i/ili diskvalifikacije.

Potpuno ispravno riješeni zadatci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadatcima boduju se ispravno riješene čestice, ako nije bilo korekcije odgovora u tim česticama. Netočno riješeni zadatci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani velikim tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova, kao i odgovori u zagradama ne vrednuju se.

U PRVIH PET ZADATAKA JEDAN JE TOČAN ODGOVOR. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

- 1** ☐ 1. Koje od navedenih mjesta ima najkraći dan 21. prosinca?
a) Sankt Peterburg   b) Washington   c) Tokyo   d) Buenos Aires
- 1** ☐ 2. Na kojoj strani svijeta promatrač iz Senja vidi Mjesec u fazi uštapa koji kulminira u 24:00 sata?
a) sjeveru   b) istoku   c) jugu   d) zapadu
- 1** ☐ 3. Koja se od navedenih afričkih država nalazi u istoj vremenskoj zoni kao Hrvatska?
a) Angola   b) Južna Afrika   c) Gana   d) Sudan
- 1** ☐ 4. Kojom su bojom prikazane izobate na hrvatskim topografskim kartama?
a) zelenom   b) plavom   c) crnom   d) smeđom
- 1** ☐ 5. U kojem od navedenih toplinskih pojaseva ima pravilne izmjene četiriju godišnjih doba?
a) sjevernom umjerenom   b) sjevernom hladnom   c) južnom hladnom   d) žarkom

U SVAKOM OD SLJEDEĆIH PET ZADATAKA DVA SU TOČNA ODGOVORA. ZAOKRUŽI SLOVA ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

- 2** ☐ 6. Koje od navedenih kontinenata presijeca početni meridijan?
a) Afrika   b) Azija   c) Antarktika   d) Australija   e) Južna Amerika
- 2** ☐ 7. Koja su od navedenih obilježja jovijanskih planeta?
a) velika gustoća   b) spora rotacija   c) plinovita građa
d) veliki broj satelita   e) kraća revolucija u odnosu na terestričke planete
- 2** ☐ 8. U kojim se od navedenih mjerila izrađuju katastarski planovi u Hrvatskoj?
a) 1: 500   b) 1: 1000   c) 1: 5 000   d) 1: 50 000   e) 1:2 50 000
- 2** ☐ 9. Koje se od navedenih država svijeta cijelom površinom nalaze u južnom umjerenom toplinskom pojasu?
a) Tanzanija   b) Peru   c) Filipini   d) Novi Zeland   e) Urugvaj
- 2** ☐ 10. Koja od navedenih obilježja odgovaraju Marsu?
a) ima vode u obliku leda   b) crvene boje zbog prašine silicijevog oksida
c) plave boje zbog metana   d) period revolucije 255 dana
e) sateliti Deimos i Phobos

U SLJEDEĆIH ŠEST ZADATAKA DOPUNI REČENICE.

- 2** 11. Zbog djelovanja _____ sile zračne mase koje se kreću od polova prema ekvatoru skreću prema _____. (*upiši stranu svijeta*)
- 2** 12. Na poluotoku Aljasci vrijedi vremenska zona UTC-9, a na Čukotskom poluotoku UTC+12. Ako je na Aljasci nedjelja, 12:00 sati, koji je dan i koliko je sati na Čukotskom poluotoku?
Na Čukotskom poluotoku je _____, _____. (*upiši dan u tjednu i vrijeme*)
- 2** 13. Opisi putova izrađeni u rimsko doba, ponekad ilustrirani kartografskim prikazima, nazivaju se _____, a najpoznatiji takav prikaz (sačuvan iz srednjega vijeka) naziva se _____.
- 3** 14. Svemirska tijela koja po izduženoj putanji kruže oko Sunca i čija se porozna jezgra sastoji od prašine i zaleđenih plinova i koja u blizini Sunca dobivaju plinsku komu i prašinasti rep nazivaju se _____. Ta tijela dolaze iz _____ pojasa iza planeta _____ (*upiši ime*) ili s još veće udaljenosti, iz Oortova oblaka.
- 2** 15. Planet Sunčeva sustava s najduljim periodom revolucije je _____ (*upiši ime*), dok je _____ (*upiši ime*) jedini planet kojemu je period rotacije dulji od revolucije.
- 2** 16. Za promatrača na ekvatoru na dan zimskog solsticija na sjevernoj hemisferi azimut Sunca u podne iznosi _____, dok je azimut Sunca na zalasku na dan proljetnog ekvinocija _____.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA DOPUNI REČENICE I U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

- 2** 17. Kartografske projekcije koje nemaju u potpunosti zadovoljen niti jedan element vjernosti zovu se _____ projekcije, a primjer je **Lambertova / van der Grintenova** projekcija.
- 2** 18. Položaj Zemlje kada je ona najbliža Suncu zove se _____ i toga dana je sjeverna polutka **priklonjena Suncu / otklonjena od Sunca**.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA U CIJELOSTI ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

- 2** 19. Tropska godina je **kraća / dulja** od normalne kalendarske godine za približno **6 / 12** sati. Gregorijanski kalendar koji se primjenjuje od **13. / 16.** stoljeća u razdoblju od 500 godina ima **manje / više** prijestupnih godina u odnosu na julijanski.

- 2** 20. Zemlja se u siječnju giba oko Sunca **sporije** / **brže** nego u srpnju, jer je tada **bliža Suncu** / **udaljenija od Sunca**. Zemljina putanja oko Sunca je **kružna** / **eliptična**, a kut između Zemljine osi i ravnine po kojoj se giba oko Sunca iznosi **23°27'** / **66°33'**.

U SLJEDEĆA DVA ZADATKA POVEŽI PAROVE UPISIVANJEM SAMO JEDNOG SLOVA NA CRTU ISPRED ODGOVARAJUĆEG OPISA. TRI POJMA NE MOGU SE POVEZATI.

- 3** 21. Poveži značajne ljude s njihovim djelima.
- _____ izradio prvi atlas
_____ postavio heliocentrični sustav u 16. stoljeću
_____ započeo geodetski premjer u Francuskoj u 17. stoljeću
- A) G. K. Mercator   B) A. Ortelius   C) J. Kepler
D) N. Kopernik   E) G. D. Cassini   F) I. Newton

- 3** 22. Poveži pojmove s odgovarajućim objašnjenjem.
- _____ visinska razlika između izohipsa
_____ obnova sadržaja na izvornim kartama
_____ metoda snimanja terena iz zrakoplova
- A) terestrička fotogrametrija   B) generalizacija   C) reambulacija
D) aerofotogrametrija   E) interpolacija   F) ekvidistanca

U SLJEDEĆIH SEDAM ZADATAKA UPIŠI ODGOVORE NA CRTE.

- 3** 23. Istanbul je smješten na 41° s.g.š. i 29° i.g.d.
- a) U kojoj je vremenskoj zoni smješten? _____.
- b) Koliko njegovo pojasno vrijeme odstupa od lokalnog? _____ min.
- c) Koji je središnji meridijan prema kojemu se računa pojasno vrijeme u Istanbulu? _____.

Prostor za računanje:

- 1** 24. U kojem je mjerilu izrađen globus čiji ekvatorijalni opseg iznosi 50 cm? Ekvatorijalni opseg Zemlje zaokruži na desettisućice. _____.

Prostor za računanje:

- 2 25. Ime Zemljinog prirodnog satelita je _____, a udaljenost između ta dva svemirska tijela približno je 385 000 km. Izračunaj koliko svjetlost putuje od prirodnog satelita do Zemlje. Rezultat zaokruži na jednu decimalu. Svjetlost putuje od prirodnog satelita do Zemlje _____ sekundi.

Prostor za računanje:

- 2 26. a) Vrijeme ophodnje Zemlje oko Sunca između dviju proljetnih ravnodnevnica naziva se _____ godina.

b) Na dan ljetnog solsticija na sjevernoj polutki Sunce je u zenitu nad paralelom koja se naziva _____.

- 2 27. a) Zračna udaljenost između točke A i B izmjerena na geografskoj karti mjerila 1: 4 000 000 iznosi 4 cm. Stvarna zračna udaljenost između te dvije točke iznosi _____ km.
- b) Koliku površinu prikazuje ta geografska karta ako su njene dimenzije 20 x 30 cm? _____ km².

Prostor za računanje:

- 2 28. Dva mjesta nalaze se na istoj padini. Mjesto A nalazi se na 1350 m nadmorske visine, a mjesto B na 1100 m nadmorske visine. Udaljenost između ta dva mjesta izmjerena na karti u mjerilu 1: 25 000 iznosi 2 cm.
- a) Koliko iznosi relativna visina mjesta A u odnosu na mjesto B? _____.
- b) Koliko iznosi udaljenost između ta dva mjesta u prirodi? _____.

Prostor za računanje:

- 3 29. Dopuni rečenice.

- A) Gibanje Zemlje poput zvrka u kojem njezina os na nebeskoj sferi opisuje plašt obrnutog stošca naziva se _____.
- B) Točka na nebeskoj sferi nasuprotna zenitu naziva se _____.
- C) Horizontalan kut između smjera sjevera i smjera prema nekom objektu na Zemljinoj površini naziva se _____.

SLJEDEĆIH ŠEST ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ GRAFIČKIH PRILOGA.

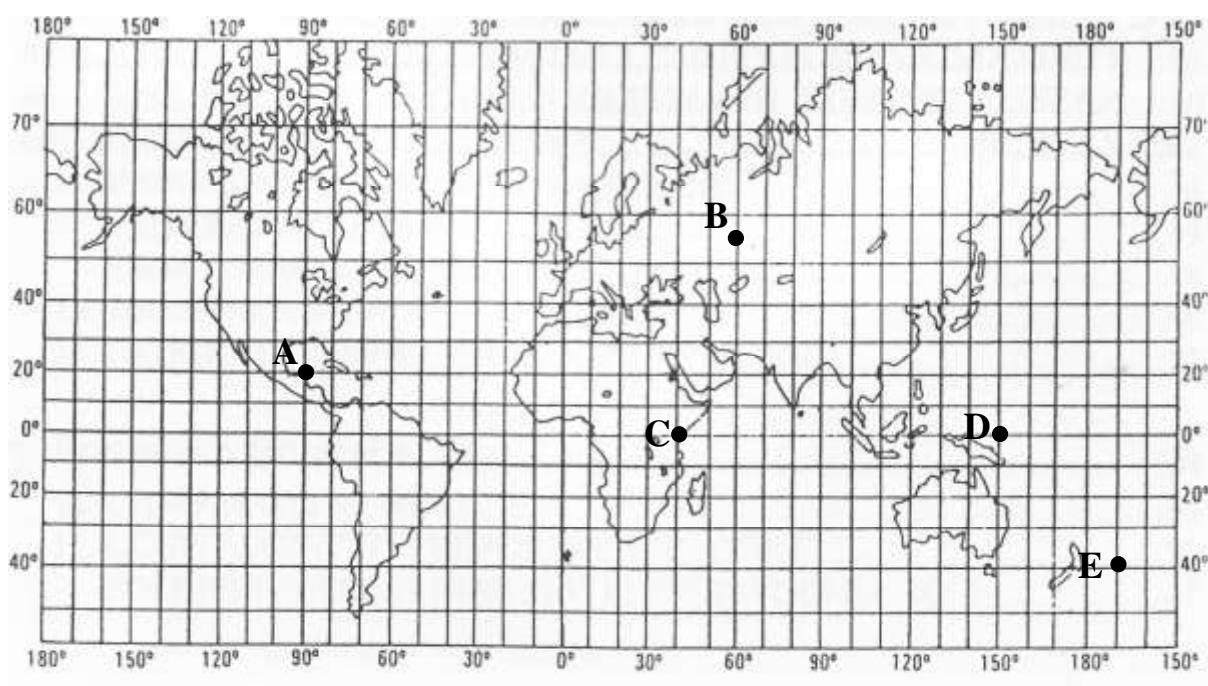
2 30. Na karti svijeta označena su mjesta A, B, C, D i E.

a) Točka A nalazi se na _____ ° _____ geografske širine i na _____ ° _____ geografske dužine.

b) Točka E nalazi se na _____ ° _____ geografske širine i na _____ ° _____ geografske dužine.

2 31. a) U kojoj je od označenih točaka sila teža najjača? U točki _____.

b) Izračunaj koliko su kilometara međusobno udaljena mjesta C i D i rezultat zaokruži na jednu decimalu. Duljina ekvatora je 40 075 km. _____ km.

Prostor za računanje:

3 32. Uz topografske znakove koji se koriste na TK25 upiši objekt koji prikazuju.

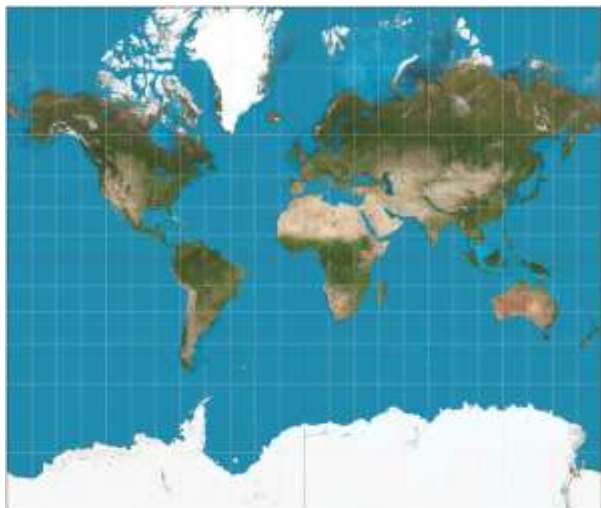

_____

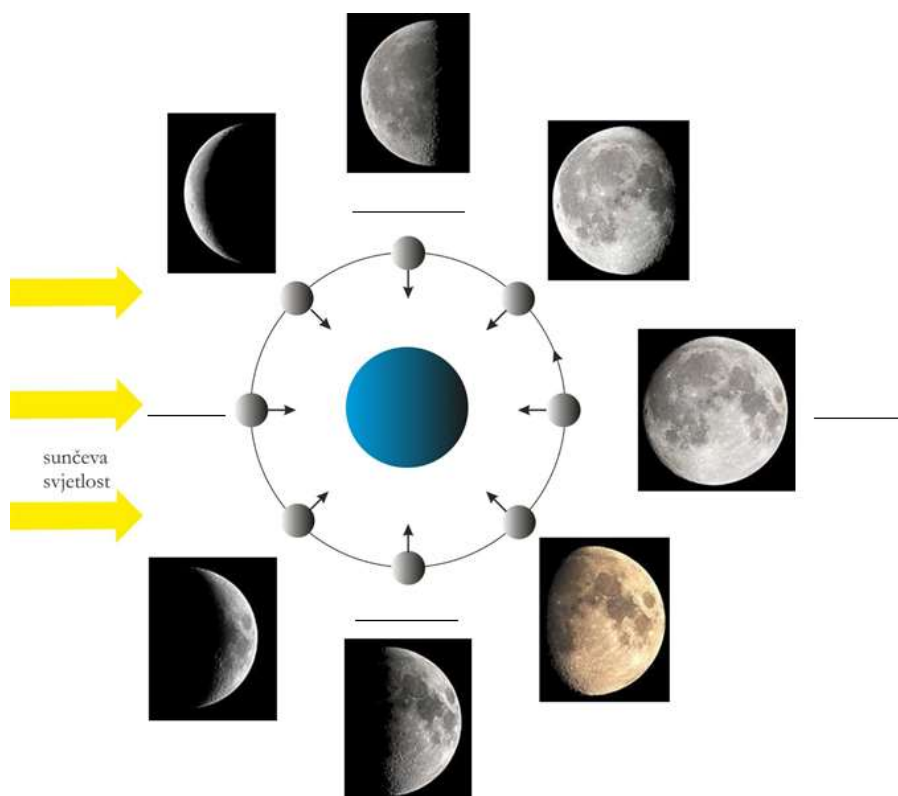
_____

_____

2 33. Ispod grafičkih prikaza upiši vrstu kartografske projekcije prema plohi projiciranja.

2 34. Na grafičkom prikazu prikazane su Mjesečeve mijene. Dana 4. travnja 2015. bio je uštap, dok su ostale Mjesečeve mijene bile 12.4., 18.4. i 26.4. Na crte uz Mjesečeve mijene upiši odgovarajuće datume.

- 2 35. Na grafičkom prikazu prikazano je prividno kretanje Sunca na horizontu na dane ekvinocija i solsticija u Hrvatskoj. U kvadratiće upiši odgovarajuće datume.

